805/08

Den 20. oktober 2008 blev i sag nr. 73.352:

xxxxxx xx xxxxxxxxxxxxx
xxxxxxxxx xx
xxxx xxxxxxx

mod

Kommunernes
Pensionsforsikring A/S
Tuborg Havnevej 14
Boks 824
2900 Hellerup

afsagt sålydende

k e n d e l s e :

_____

Forsikringstageren, der har pensionsforsikring i Kommunernes Pensionsforsikring A/S, klager ved sin advokat over, at selskabet har afvist at udbetale invalidesum som følge af klagerens erhvervsevnetab.

Selskabet har afvist dækning med henvisning til, at klagerens erhvervsevne ikke er nedsat i dækningsberettigende grad.

Klageren, der er født i 1969 og handelsuddannet, har siden 1/1 2004 haft en pensionsforsikring i Kommunernes Pensionsforsikring A/S, der indeholder en gruppelivsforsikring, der i henhold til forsikringsbetingelserne giver ret til udbetaling af invalidesum, såfremt den generelle erhvervsevne bliver nedsat til 1/3 eller mindre. Klageren fratrådte den 30/9 2005 sin pensionsgivende stilling, hvorefter pensionsordningen fra denne dato alene omfattede en alderspension.

Det fremgår af sagen, at speciallæge i psykiatri V.K. i speciallægeerklæring af 28/7 2005 anførte:

> "Da den oven for fremlagte udredning vel i nogen grad rummer konkluderende bemærkninger, skal et blot sammenfattende anføres at klienten er en 35-årig mand, der er kommet til

verden med en glimrende fysik, en god begavelse, en høj grad af flid og et utvivlsomt højt ambitionsniveau.
Frem til sommeren 1999, hvor klienten af sin kontrakt med militæret blev tvunget til at vælge mellem straf og udsendelse til Kosovo, var han 'i balance med sit indre menneske', men da han blev hjemsendt til Danmark 2000, var det med et symptomkompleks, for hvilket der fra internmedicinsk hold ikke fandtes at være et organisk grundlag.

Efter at have gennemgået materialet og efter at have mødt klienten, er det mit absolutte indtryk at pågældende i sit livsløb har været udsat for en ganske lang række livskriser, der 'væltede ham' i løbet af kalenderåret 1999, hvor han udviklede multipel somatiseringstilstand, hvor han 'skulle have passet på sig selv', men hvor han i stedet påtog sig et arbejde, der var belastende i en sådan grad, at pågældende ved den aktuelle undersøgelse siger, at han var 'ved at stresse sig ihjel'.

Efter klienten skiftede arbejde, syntes det som symptomerne afklingede, men pågældende har dog fortsat et colon irritabile syndrom; en tilstand, jeg med min faglige indfaldsvinkel finder det nærliggende at opfatte som en somatoform autonom dysfunktion.

Klientens sidst tilkomne problem er et trafiktraume 2004, hvor han utvivlsomt pådrog sig et 'ægte' whip-lash-syndrom.
Det er som allerede nævnt nærliggende at antage at såvel symptomatologiens udformning som dens konsekvenser for klientens funktion præges af det forud pågående - dog tilsyneladende efterhånden nedtonede - somatiseringssyndrom; et fænomen, der naturligvis har prognostiske konsekvenser, men da klienten er i en i denne relation ung alder og da jeg er enig med sagsbehandleren i at han må opfattes som konstitutionelt meget ressourcerig, er det min opfattelse at han 'kommer på banen igen' på normale vilkår.
Det skal afsluttende anføres at det er min opfattelse at klientens rehabilitering kunne fremskyndes, dersom han ville acceptere det formålstjenlige i at give sig i kast med endnu et psykologisk behandlingsforløb; et forløb, der efter mit skøn bør inddrage hustruen, da problematikker som den her beskrevne, selvsagt ikke kun har konsekvenser for det enkelte familiemedlem."

Overlæge H.J.H. fra Neurologisk afdeling på Å. Sygehus anførte i speciallægeerklæring af 26/9 2005:

"Patienten er en 36-årig gift mand. Ingen disposition til neurologisk lidelse.
Selv har han i 1986 eller 1987 været på G. Sygehus med et brud på næsen. Det drejede sig om et slagsmål - en kammerat var blevet overfaldet og pt. ville gå imellem for at forhindre yderligere skade på kammeraten. Han mener ikke, at han havde hjernerystelse i forbindelse med dette brud, som han i øvrigt er kommet over uden men.
1992 indlagt på militærhospital på Cypern med en hepatitis A.
1998 H. Sygehus med meniskskade i højre knæ, blev opereret.
Var i Kosovo som soldat i et halvt år i 1999/2000. Tabte i vægt og fik en række symptomer, som gav mistanke om blyforgiftning. Blev indlagt i H. et godt stykke tid efter hjemkomsten. Man målte et se-bly på 0,56 µmol/1 og ved en undersøgelse 4 måneder senere var den faldet til 0,28. Der foreligger en erklæring til Arbejdsskadestyrelsen fra februar 2004 fra professor I.B. Denne kunne ikke med sikkerhed konstatere at der var blyforgiftning, men antydede dog at der var en klar tidsmæssig sammenhæng mellem en række symptomer, som pt. havde og en udsættelse for blypåvirkning under opholdet i Kosovo. Kom sig også efter dette.
Senere har pt. i relation til moderens kræftsygdom og død i 2003 haft en lidt vanskelig periode. Samtidig med moderens sygdom og død var han kommet i et nyt lederjob, som han se-

nere opgav. Kom ikke i nogen behandling dengang, men fik på et senere tidspunkt - i relation til forværring efter aktuelle - Cipramil behandling en kort overgang, men følte ikke at det hjalp.
…
35-årig virksomhedskonsulent ved V. Kommune, der ikke tidligere har været udsat for hoved- eller nakketraumer. Kom på et tidspunkt, hvor han var rask og i fuldt arbejde ud for trafikulykke for 14 måneder siden, hvor han holdt som nr. 1 i en kø for rødt lys og nr. 3 bil havde slet ikke set at de to biler foran holdt stille og kørte derfor med en fart på 50-60 km/t. op i nr. 2, som derefter blev skubbet op i pt.'s bil.
Pt. sad med sikkerhedssele på og der var nakkestøtte i bilen. Han sad lidt foroverbøjet, fordi han var ved at få fat i et par solbriller.
Der var ikke noget direkte hovedtraume. Efterfølgende blev pt. først noget konfus, men kunne straks springe ud af bilen. Han har ikke amnesi for ulykken.
Samme dag udviklede han dog betydelige hovedsmerter, smerter og stivhedsfornemmelse i nakken samt en udtalt overfølsomhed for støj.
Efterfølgende kom han i et langvarigt forløb, hvor det i første omgang lykkedes ham at komme i arbejde om end med stort besvær og slet ikke med en funktion, der svarede til det han kunne før - i hvert fald iflg. egne angivelser. Måtte investere alle sine kræfter i at klare jobbet, hvilket han gjorde fordi det var et nyt job. Havde i efterårets løb et par korte feriepauser og efter nytår 2005 kunne pt. ikke klare det længere og blev sygemeldt den 10.01.2005. Har herefter kun været i kortvarig arbejdsprøvning i en 12 timers stilling i sit gamle job som virksomhedskonsulent i V. Kommune - uden nogen større succes og det er endt med at han nu er fyret pr. 01.10.2005.
Pt. angiver at hans tilstand har været stationær længe og at generne består i daglig temmelig varierende hovedpine, der dog ofte forværres på ringe foranledning.
Derudover nakkesmerter og stivhedsfornemmelse i nakken.
Langvarig fysioterapi har haft meget begrænset effekt. Smertestillende medicin har han opgivet for længst, idet han følte at effekten var ringe og han ville ikke blive tilvænnet til medicinen.

Har fået symptomer typisk svarende til hvad der ses efter whip-lash traume, der er en klar sammenhæng mellem symptomernes opståen og traumet og der er ikke nogen anden forklaring på symptomerne.

På nuværende tidspunkt er der betydelige méngener og givet også en påvirkning af erhvervsevnen, men hvordan dette ender er det vanskeligt at sige på nuværende tidspunkt. Selv siger han, at han formentlig i nær fremtid skal i arbejdsprøvning på en uddannelsesinstitution og at hans sagsbehandler i kommunen har givet udtryk for, at hun mener at han skal satse på at komme i flex-job med et timetal som i hvert fald ikke overstiger halv tid.
Pt. håber - hvis det bliver løsningen - at han med tiden kan generhverve den fulde erhvervsevne.
Her og nu kan han næppe undvære fysioterapi, men da effekten har været begrænset er der næppe grund til længerevarende fysioterapeutisk indsats og jeg har ikke forslag til anden behandling til bedring af tilstanden.
Med hensyn til méngener kan sagen nok endelig vurderes på nuværende tidspunkt, men med hensyn til erhvervsevnetabet bør man have resultatet af arbejdsprøvningen med inden endelig vurdering."

Klageren blev arbejdsprøvet i perioden 6/10 2005 til 2/12 2005. Som følge heraf anførte vejleder M.P. i afsluttende rapport af 22/12 2005:

"Det drejer sig om en 36-årig mand, N., der har været langtidssygemeldt pga. følger efter piskesmældslæsion. N. har været arbejdsprøvet ved T., hvor han har været beskæftiget med individuel afklaring af kursister samt vejledning og undervisning. N. har mødt præcist og overholdt alle indgåede aftaler. Han arbejder engageret og selvstændigt og beskrives af kontaktpersonerne som havende et godt 'drive'. N. har arbejdet 4 timer dagligt 4 dage ugentligt. Arbejdstiden har været forsøgt øget, men dette fungerede ikke. N. lider dagligt af hovedpine og nakkesmerter samt i udtalt grad hukommelses- og koncentrationsvanskeligheder. Det er ved fremtidig erhvervsmæssig placering - udover nedsat arbejdstid - nødvendigt at tage hensyn til, at arbejdet ikke er fysisk belastende samt ikke foregår i et støjfyldt miljø. N. finder det ikke realistisk, at han fremover vil kunne varetage ordinært arbejde, men han håber og forventer at ville kunne bestride et fleksjob og således fortsat bevare en tilknytning [til] arbejdsmarkedet.

…

Arbejdstid

N. startede med en arbejdstid på 3 timer dagligt 4 dage ugentligt (fri onsdag), men øgede hurtigt på eget initiativ arbejdstiden til 4 timer dagligt - dog fortsat kun 4 dage ugentligt. I den sidste del af forløbet har N. forsøgt at arbejde 4 timer dagligt 5 dage ugentligt, men dette måtte han opgive. N. fortæller, at han om torsdagen simpelthen havde det dårligt, at han var helt ude af stand til at fungere. N. mødte dog på arbejde igen om fredagen, men kontaktpersonerne oplyser her, at han efter en time så så medtaget ud, at de måtte sende ham hjem.

N. vendte herefter tilbage til at arbejde 4 timer 4 dage ugentligt, hvilket han finder fungerer rimeligt. Han har ikke overskud til ret meget på hjemmefronten, men har accepteret, at sådan må det være, hvis han skal have et arbejde - hvilket han meget gerne vil."

Klageren ansøgte ved skrivelse af 9/1 2006 selskabet om dækning som følge af tab af erhvervsevne. Som følge heraf anførte selskabet i skrivelse af 29/3 2006 til klagerens advokat:

"Betingelsen for at opnå dækning fra Kommunernes Pensionsforsikring er, at erhvervsevnen er varigt nedsat med mindst 2/3 indenfor ethvert erhverv på grund af sygdom og/eller ulykke, samt at Deres klient er fratrådt/lønudbetalingen er ophørt.

Gruppelivsdækningen er bortfaldet den 30. september 2005. Det betyder, at der efter den 30. september 2005 ikke længere er nogen dækning ved erhvervsevnetab. Deres klient skal således have et erhvervsevnetab på mindst 2/3 senest den 30. september hvor dækningen bortfaldt.

…

Det fremgår af sagens oplysninger, at Deres klient har søgt om dækning som følge af erhvervsevnetab på grund af følgerne efter en trafikulykke den 19. juli 2004. Deres klient fratrådte den pensionsgivende stilling som projektansat i V. Kommune med virkning fra den 30. september 2005.

Vi har lagt vægt på speciallægeerklæringen af 28. juli 2005 fra V.K., hvoraf det konkluderes, at V.K.'s opfattelse er, at Deres klient 'kommer på banen igen' på normale vilkår.

Videre har vi lagt vægt på speciallægeerklæringen af 26. september 2005 fra overlæge H.J.H., hvoraf det fremgår, at der givet også er en påvirkning af Deres klients erhvervsevne, men af den endelige vurdering bør afvente resultatet af arbejdsprøvningen.

Deres klient har været i arbejdsprøvning i perioden 6. oktober til 2. december 2005. Deres klient startede med en arbejdstid på tre timer dagligt fire dage ugentligt. Arbejdstiden blev dog hurtigt øget på Deres klients eget initiativ til fire timer dagligt. I den sidste del af perioden forsøgte Deres klient at arbejde fire timer dagligt fem dage ugentligt, men dette måtte Deres klint opgive.

Deres klient vendte herefter tilbage til at arbejde fire timer dagligt fire dage ugentligt, hvilket Deres klient finder fungerer rimeligt.

Videre har vi lagt vægt på Deres brev af 20. januar 2006 til H. Kommune, hvor De oplyser, at Deres klient er blevet arbejdsprøvet med 16 timer om ugen, hvilket Deres klient og jobkonsulenten begge mener er realistisk - også på længere sigt.

Endeligt har vi lagt vægt på, at der ifølge oplysningerne fra kommunen påtænkes iværksat revalidering.

Herudfra skønnes Deres klient på sigt - eventuelt efter en omskoling - at kunne stå til rådighed for arbejdsmarkedet i et vist omfang.

Afgørelsen er truffet på grundlag af en samlet vurdering af de helbreds- og erhvervsmæssige oplysninger i sagen. I denne vurdering indgår karakteren og omfanget af Deres klients forringede helbredstilstand sammenholdt med den erhvervsmæssige baggrund samt muligheder for omskoling, optræning eller uddannelse. Herudfra finder vi, at funktionsindskrænkningen ikke skønnes at medføre en begrænsning i Deres klients fremtidige erhvervsmæssige muligheder i et sådant omfang, at erhvervsevnen kan anses for at være varigt nedsat med mindst 2/3 indenfor ethvert erhverv.

På det foreliggende grundlag opfylder Deres klient derfor ikke betingelserne for at opnå dækning som følge af erhvervsevnetab.

Vi skal gøre opmærksom på, at gruppelivsdækningen er bortfaldet den 30. september 2005. Det betyder, at der efter den 30. september 2005 ikke længere er nogen dækning ved erhvervsevnetab."

Arbejdsskadestyrelsen anførte i vurdering af 8/8 2007:

"Erhvervsevnetabet er vurderet til 50 procent, jf. erstatningsansvarslovens § 5
…
Vi har ved vurderingen af erhvervsevnetabet lagt vægt på, at N.S.S.-O. på tidspunktet for uheldet var ansat på fuld tid som jobkonsulent.

Endvidere er der lagt vægt på, at han efter det aktuelle uheld måtte sygemelde sig, og at han ikke formåede at genoptage arbejdet i fuldt omfang og på normale vilkår.

Endelig har vi været opmærksomme på, at arbejdsprøvninger har vist, at N.S.S.-O. kan arbejde cirka 16 timer ugentligt, og at han aktuelt er i flexjob som servicemedarbejder med en række skånehensyn.

Det er vores vurdering, at N.S.S.-O., såfremt det aktuelle uheld ikke var indtruffet, ville kunne varetage et arbejde på fuld tid og med en indtægt svarende til før uheldet.

Vi vurderer endvidere, at N.S.S.-O., set i et fremtidigt perspektiv og med skadens følger, kan eller burde kunne varetage et flexjob på nedsat tid og med relevante skånehensyn.

Vi vurderer dog, at N.S.S.-O.'s forudbestående lidelse i mindre grad har været medvirkende årsag til hans nuværende arbejdsmæssige situation, idet en mindre del af hans gener kan henføres hertil.

Vi finder på baggrund heraf, at uheldet den 19. juli 2004 varigt har begrænset N.S.S.-O.'s muligheder for at opnå indtægt på arbejdsmarkedet på ordinære vilkår i en grad, der kan begrunde et erhvervsevnetab på skønsmæssigt 1/2-delen.

Erhvervsevnetabet vurderes således til 50 procent."

Klagerens advokat har ved skrivelse af 1/2 2008 over for nævnet nedlagt påstand om, at selskabet skal anerkende, at klageren er berettiget til udbetaling som følge af tab af erhvervsevne. Klagerens advokat har til støtte herfor anført:

"Det gøres således gældende, at min klients erhvervsevne er varigt nedsat med mindst 2/3 i alle erhverv, og jeg henviser i den forbindelse særligt til Arbejdsskadestyrelsens vejledende udtalelse af 8. august 2007, som tillige vedlægges i kopi.

Endvidere skal jeg særligt henvise til den omstændighed, at min klient er visiteret til flexjob, idet jeg kan oplyse, at min klient modtager 2/3 løntilskud fra Kommunen."

Selskabet har ved skrivelse af 21/2 2008 fastholdt sin afgørelse over for nævnet. Selskabet har til støtte herfor anført:

"• På T.N.S.-O.'s pensionsordning var dækningen ved erhvervsevnetab en invalidesum fra gruppelivsforsikringen.

• Gruppelivsforsikringen ophørte den 30. september 2005, hvor forsikrede fratrådte sit pensionsgivende job, jf. § 8 i pensionsregulativet.

• De relevante betingelser for at opnå dækning som følge af erhvervsevnetab fremgår af § 4 B i pensionsregulativet.

• For at opnå dækning skal forsikredes erhvervsevne være varigt nedsat med mindst 2/3 i alle erhverv på grund af sygdom eller ulykke. Det betyder, at erhvervsevnen skal være varigt påvirket i et omfang, så forsikrede alene er i stand til at udnytte en resterhvervsevne på 1/3 eller mindre.

• For personer ansat i fleksjob måler Kommunernes Pensionsforsikring rest- erhvervsevnen ved at se på den faktiske arbejdsindsats i jobbet.

• Forsikredes effektive (faktiske) arbejdstid i det nuværende fleksjob er ca. 13-14 timer om ugen.

• Forsikrede er således i stand til at udnytte en resterhvervsevne, der er større end 1/3, og derfor opfylder han ikke betingelsen om et varigt erhvervsevnetab på mindst 2/3, hverken nu eller i forsikringstiden.

På dette grundlag er det vores opfattelse, at forsikrede ikke opfylder betingelserne for at opnå dækning som følge af erhvervsevnetab. Klagen bør derfor ikke tages til følge. Vi henviser til lignende sag nr. 69460, hvor ankenævnet i 2007 har afsagt kendelse."

Af forsikringsbetingelserne fremgår bl.a.:

"*Betingelser for udbetaling/præmiefritagelse ved erhvervsevnetab*
Medarbejderen opnår ret til udbetaling/præmiefritagelse ved erhvervsevnetab, når:

- den generelle erhvervsevne* er varigt nedsat med 2/3 eller mere af den fulde erhvervsevne, og
- erhvervsevnen i forsikringstiden er nedsat af helbredsmæssige årsager på grund af sygdom eller ulykkestilfælde, som ikke er fremkaldt med forsæt, og
- medarbejdere en fratrådt sin stilling, og
- lønudbetaling er ophørt.

*) Ved den generelle erhvervsevne forstås erhvervsevnen i ethvert erhverv.

For at opnå og fastholde retten til udbetaling/præmiefritagelse må medarbejderen efter fratrædelse ikke have større arbejdsindtægt end 1/3 af den løn, medarbejderen tjente, før erhvervsevnen blev nedsat. Evt. indtægt fra ansættelse i fleksjob, skånejob eller lignende indgår på lige fod med lønindtægt. Endvidere må medarbejderens arbejdstid efter fratrædelse som udgangspunkt heller ikke udgøre mere end 1/3 af arbejdstiden, før erhvervsevnen blev nedsat.
…
Manglende helbredsoplysninger
Afgiver medarbejderen ikke helbredsoplysninger i forbindelse med optagelse i pensionsordningen inden for en af KP fastsat tidsfrist, oprettes en livsvarig alderspension uden ret til præmiefritagelse ved erhvervsevnetab. Medarbejderen er dækket af gruppelivsforsikringen, medmindre den generelle begrænsning kan gøres gældende, jf. ovenstående. KP fastsætter særlige vilkår for disse pensionsordninger, som kan fravige nærværende pensionsregulativ."

Nævnet udtaler:

Efter sin gennemgang af sagen finder nævnet det ikke godtgjort, at klagerens erhvervsevne var nedsat i dækningsberettigende grad før 30/9 2005, hvorfor selskabets afvisning af at udbetale invalidesum ikke kan kritiseres.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Klagen kan ikke tages til følge.

J. Hermann